

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

47

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

BRNO 2006

PD 1520/47.2006

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkey, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Petr Škrdl

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

47 (2006)

97220/07

07220/07

Obrázek na obálce
Cover illustration

Pekárna. Kamzík (*Rupicapra rupicapra*). Foto M. Frouz

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

Copyright © 2006 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz/3calcz.htm>

9395458

Celý areál se nachází v příhradebním prostoru na mírném svahu, který odvodňoval dnes zaslepené vodoteče z oblasti Svatomichalského návrší. Díky důmyslnému, leč nefunkčnímu kanalizačnímu systému, který snad měl podchycovat četné vodní toky, zde vznikla velká mokřina, která představuje mimořádně cennou archeologickou lokalitu. Mokré prostředí zde totiž dokonale zakonzervovalo velké množství dřevěných konstrukcí a artefaktů z organických materiálů. Dřevěné konstrukce tvořily jednak košatíkové plůtky, které nejspíše vymezovaly prostor pro domácí zvířectvo v rámci jednotlivých dvorků za domy, jednak koryta a nádrže na vodu. Byl zde objeven též objekt vyplněný úlomky dřeva a kůrou. Z něj odebral P. Kočár (ZIP, o.p.s.) vzorky, které by měly potvrdit či vyvrátit vhodnost uloženého dřeva pro získávání tříslovin na čínění kůží. Celý areál se totiž jeví jako koželužna fungující ve druhé polovině 13. stol. Pro přesnější datování bylo odebráno velké množství mokrého dřeva pro dendrochronologickou laboratoř v Mikulčicích. Remeslná výroba, která pro svoji činnost potřebovala větší množství vody, zde zanikla v závěru 13. stol. a byla vystřídána činností pekařskou. Podařilo se zde v pozici nad některými dřevěnými konstrukcemi objevit zřejmě oválnou kamennou pekařskou pec, z níž byla vypreparována polovina o délce 4 m, druhá část zůstala za hranicí stavební jámy. Zařízení zaniklo na přelomu 13. a 14. stol. Na počátku 14. stol. zde došlo k typickému městskému jevu, totiž fixaci úrovně terénu a ukončení nárůstu archeologických vrstev. Nálezy z následujících období byly zachyceny na prozkoumané ploše jen v několika málo zahloubených objektech.

Richard Zatloukal

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Uhelná Straže Nr. 416. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlung. Rettungsgrabung.

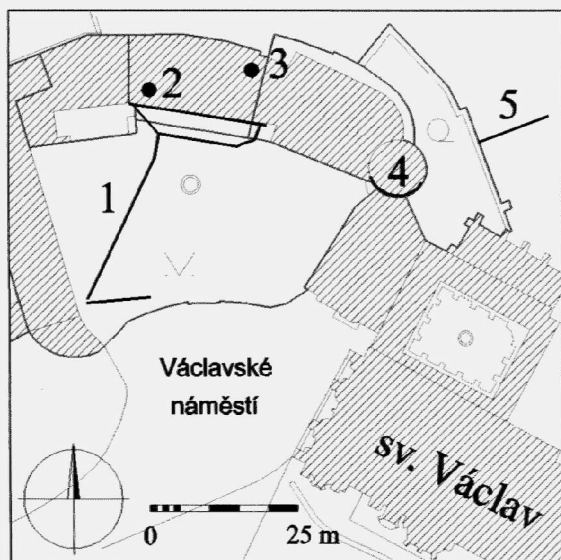
OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

Václavské náměstí č. o. 5, parc. č. 23/2; 149; 150/2. Středověká a mladohradištní období, vrcholný středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum na stavbě Arcidiecézního muzea v areálu bývalého Olomouckého hradu pokračoval sedmým a snad již předposledním rokem. Harmonogram prací zohledňoval v průběhu celého roku 2005 potřeby generálního dodavatele stavby.

Na ploše čestného dvora (obr. 152:1) byla vedena 0,40–0,50 m široká a 1,20 m hluboká rýha pro vodovodní přípojku (souřadnice: 1) Y=546 349,85; X= 1121 079,93; Y=546 360,69; X= 1121 080,85; Y=546 348,34; X= 1121 052,26; Y=546 353,33; X= 1121 047,14; Y=546 330,14; X= 1121 050,82). Výkop byl po mechanickém vyhloubení zdokumentován a ozvorkován. Pod novověkými navážkami byly při bázi výkopu zjištěny vrstvy z 12.–13. stol.

V místnosti č. 125 (souřadnice: Y=546 350,02; X= 1121 044,68) byla z důvodu změn projektu opětovně hloubena výtahová šachtice o ploše 4 × 5 m a hloubce 4,50 m (obr. 152:2). První varianta byla vykopána již v roce 2000. V nižší úrovni byl zjištěn mladohradištní objekt, zahloubený cca

Obr. 152. Olomouc, Václavské náměstí: 1. Linie inženýrských sítí na čestném dvoře; 2. Výtahová šachtice v místnosti č. 125; 3. Sklepní prostory č. 034 a 035; 4. Sondáž v okrouhlé věži; 5. Kanalizační odtok z parkánu.

Olomouc, Václavské Platz. 1. Graben für Versorgungsnetze im Ehrenhof; 2. Aufzugschacht im Raum Nr. 125; 3. Kellerräume Nr. 034 und 035; 4. Sondage im Rundturm; 5. Regenabfluß aus dem Zwinger.

1,40 m do písčitého podloží, stěny byly vystavěny ze dřeva. Vyšší úroveň tvořily terénní dorovnavky ze 13.–14. stol. a novověku.

Ve sklepních prostorách č. 034 a 035 (souřadnice: Y= 546 332,65; X= 1121 041,38) byla provedena dokumentace vyzdění středověké i barokní fáze sklepení (obr. 152:3). Již v roce 2000 bylo zjištěno, že v průběhu budování pevnosti Olomouc v letech 1742–1757 byly sklepy prohlubovány a podezděny. Nižší, zpravidla cihlová úroveň zdíva je proto barokní, kdežto vyšší, kamenná je z vrcholného středověku. Protože také zde došlo k aktualizaci a schválení stavebního projektu ve prospěch rozsáhlejších devastací archeologických terénů, navazovali jsme většinou na situace zkoumané v roce 2000.

Stavebních prací v okrouhlé věži č. 144 (souřadnice: Y= 546 312,38; X= 1121 059,42; Y= 546 303,75; X= 1121 060,40) bylo využito k dokumentaci a především pokusu nalézt protilehlý vstup bráně objevené v roce 2001 (obr. 152:4). Výkop však byl příliš mělký a úzký, takže se zaklenutí brány nepodařilo objevit či rozeznat ve zdivu.

Výkop před parkánovou hradbou (souřadnice: Y= 546 294,07; X= 1121 053,63; Y= 546 282,35; X= 1121 049,28) navazoval na kanálovou šachtici z roku 2000 (obr. 152:5). Délka výkopu dosahovala cca 15 m; byl veden pouze do hloubky 0,80 m v novověkých navážkách.

Richard Zatloukal

Resumé

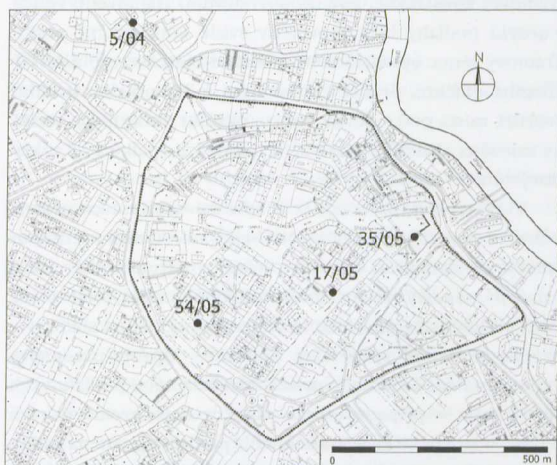
Olomouc (Bez. Olomouc), Václavské Platz Nr. 5, Parzelle Nr. 23/2, 149, 150/2. Mittlere und jüngere Burgwallzeit. Hochmittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

OPAVA (k. ú. Opava-město, okr. Opava)

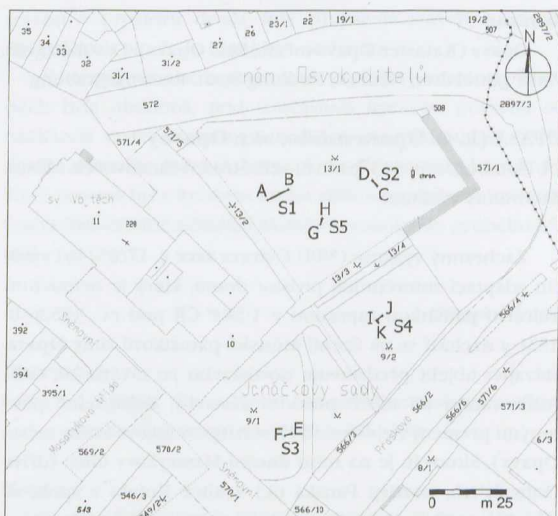
Nám. Osvoboditelů – Janáčkovy sady, parcely č. 9/1, 9/2, 13/1. Středověk – novověk (13.–20. stol.). Město. Předstihový výzkum.

Cílem předstihového výzkumu (NPÚ Ostrava, akce č. 35/05) na náměstí Osvoboditelů v Opavě bylo zjistit základní informace o charakteru archeologických terénů v prostoru, který má být dotčen v roce 2006 rozsáhlou novou parkovou úpravou. V místech nejvíce ohrožených budoucími zemními pracemi byly realizovány bagrované sondy, následně proběhla jejich dokumentace. Celkem zde bylo otevřeno 5 sond o celkové rozloze 18 m².

Zkoumaná plocha se nachází v severním a východním sousedství bývalé jezuitské koleje, kde je dnes Zemský archiv. Částečně se jedná o prostor s parkovou úpravou (Janáčkovy sady), který po vzniku koleje sloužil jako její zahrada, částečně pak o travnatou plochu s dominujícím pomníkem Rudarmějce, rozkládající se v místě barokního bastionu chránícího před demolici opavského opevnění Ratibořskou bránu. V 19. a 20. stol. byl tento prostor zčásti zastavěn, válkou poškozené objekty byly ale po roce 1945 zbořeny. Jde tedy o plochu, ve které je možné předpokládat dochování reliktní městské fortifikace, v JV části prostoru při ulici Sněmovní lze očekávat i pozůstatky městské zástavby, která musela v 17. stol. ustoupit výstavbě raně barokního jezuitského komplexu. Četné nálezy situace související se středověkým osídlením této části města zde byly archeologicky evidovány již v minulosti (Šikulová, 1968; 1971).

Obr. 153. Opava, k. ú. Opava-město a Opava-Předměstí. Lokalizace archeologických akcí realizovaných v r. 2005 NPÚ-ÚOP v Ostravě. Opava, Kataster Opava-město und Opava-Předměstí. Lage der archäologischen Grabungen, die im Jahre 2005 realisiert wurden.

Obr. 154. Opava, nám. Osvoboditelů-Janáčkovy sady. Lokalizace dokumentovaných profilů v katastrální mapě.

Opava, Osvoboditelů Platz. Janáčkovy sady. Lokalisierung der dokumentierten Schnitte im Katastralplan der Stadt.

Archeologickými sondami v roce 2005 byl výše uvedený předpoklad v zásadě potvrzen. V sondě S3 položené v Janáčkových sadech se bezprostředně pod současnou úroveň terénu podařilo dokumentovat středověké souvrství s minimálně dvěma spáleništními horizonty, které překrývalo výplň nějakého rozměrného zahlobeného objektu, jehož dna ani stěn se ale v sondě nepodařilo dosáhnout. Nálezy z těchto situací lze rámcově časově zařadit do intervalu 13.–14. stol. Ostatní sondy (S1, S2, S4, S5) se již nacházely vně městské fortifikace. Tomu odpovídala i zjištěná stratigrafická situace. Bylo dokumentováno až 3,0 m mocné novověké souvrství, související zřejmě s demolicí barokního bastionu, se zasypaním příkopu a následnou planýrkou terénu. Podloží tvořené ulehlou náplavovou hlínou bylo zastiženo pouze v sondě S4, jeho výrazný sklon ve směru S–J dovoluje s jistotou mírou obezřetnosti uvažovat, že zde byla zachycena stěna opevňovacího příkopu. V jižní části sondy S1 pak byla dokumentována valounová dlažba a odvodňovací kanálek, které můžeme spojit se zástavbou přiléhající do roku 1945 k severnímu traktu jezuitské koleje.

Další informace přinese záchranný výzkum, který bude proveden v souvislosti se stavebními pracemi.

Michal Zezula

Literatura

- Šikulová, V. 1968: Záchranné akce v areálu středověké Opavy (Janáčkovy sady), *Přehled výzkumů 1967*, Brno 1968, 107–108.
- Šikulová, V. 1971: Pokračování záchranných akcí v areálu středověké Opavy (Náměstí Osvoboditelů), *Přehled výzkumů 1970*, Brno 1971, 69–71.